

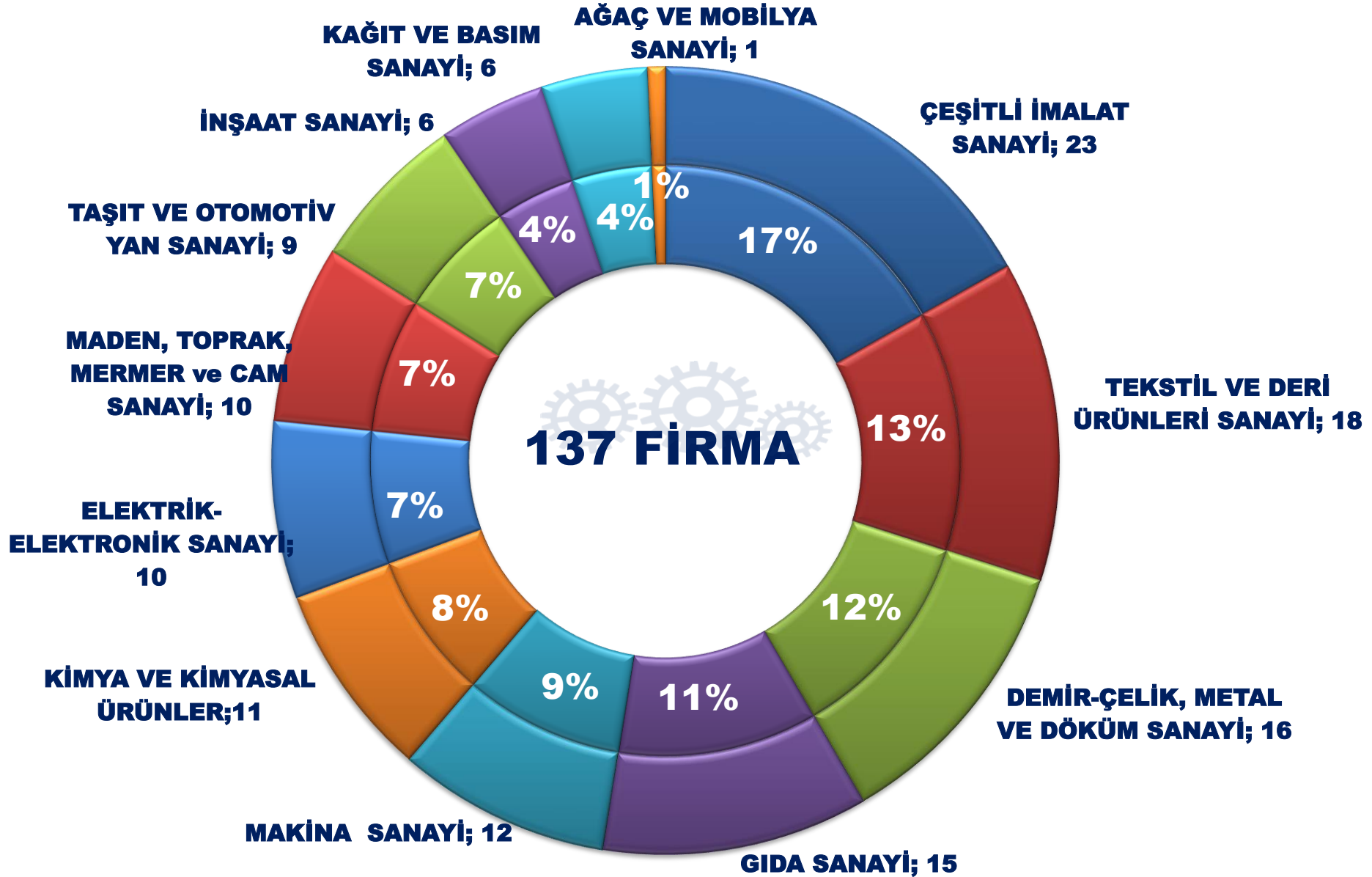
EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI
AEGEAN REGION CHAMBER OF INDUSTRY

EKONOMİK DEĞERLENDİRME ANKET RAPORU

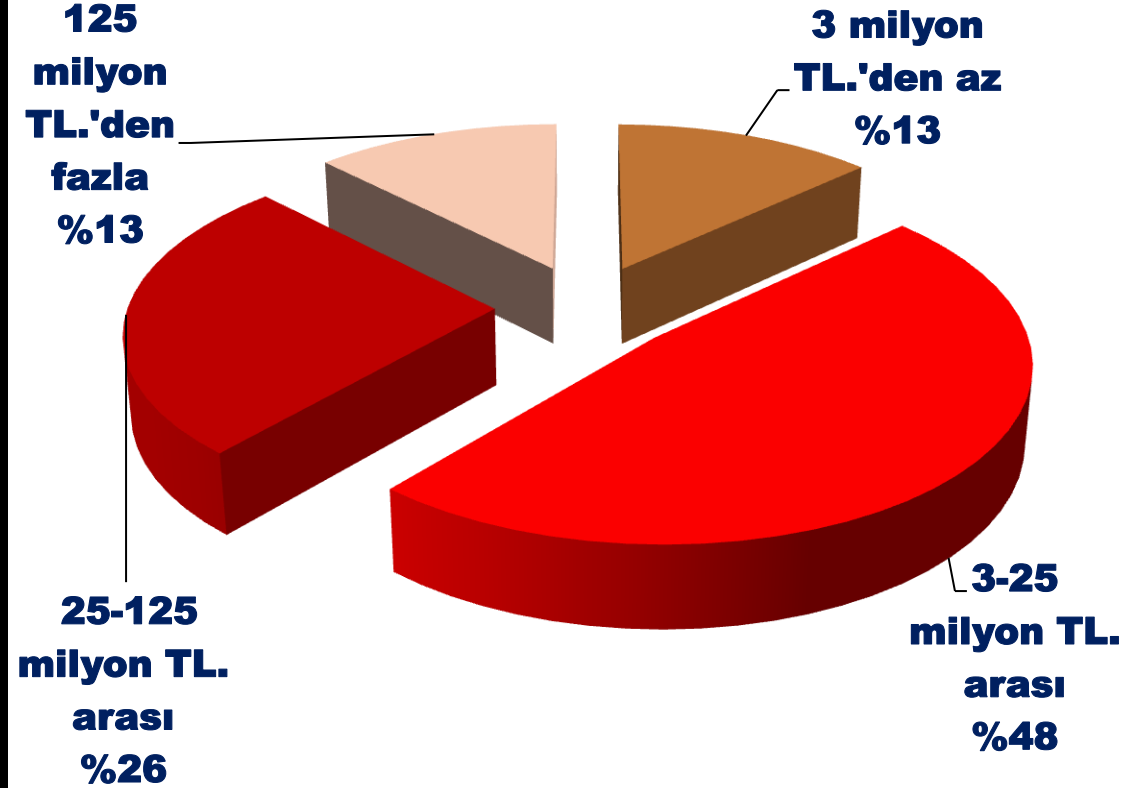
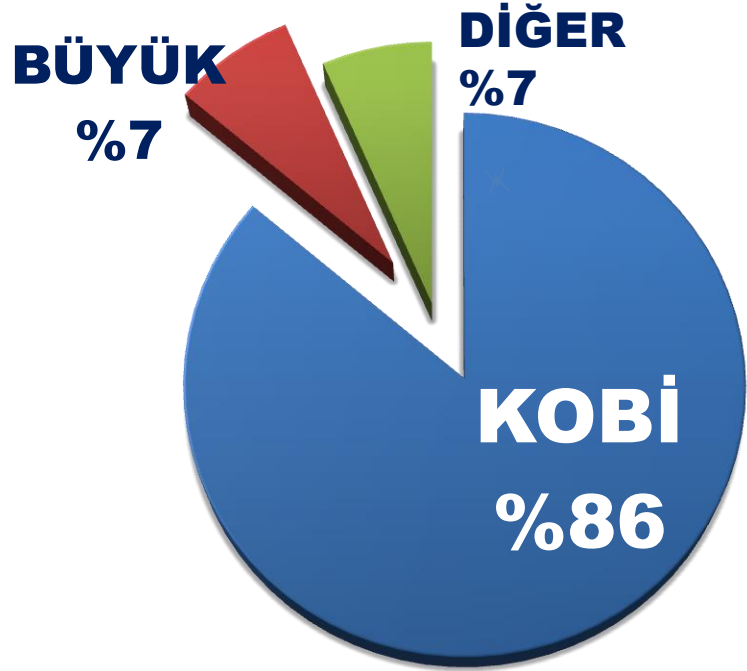

21 Ocak 2021

ANKETE KATILIMIN SEKTÖREL DAĞILIMI

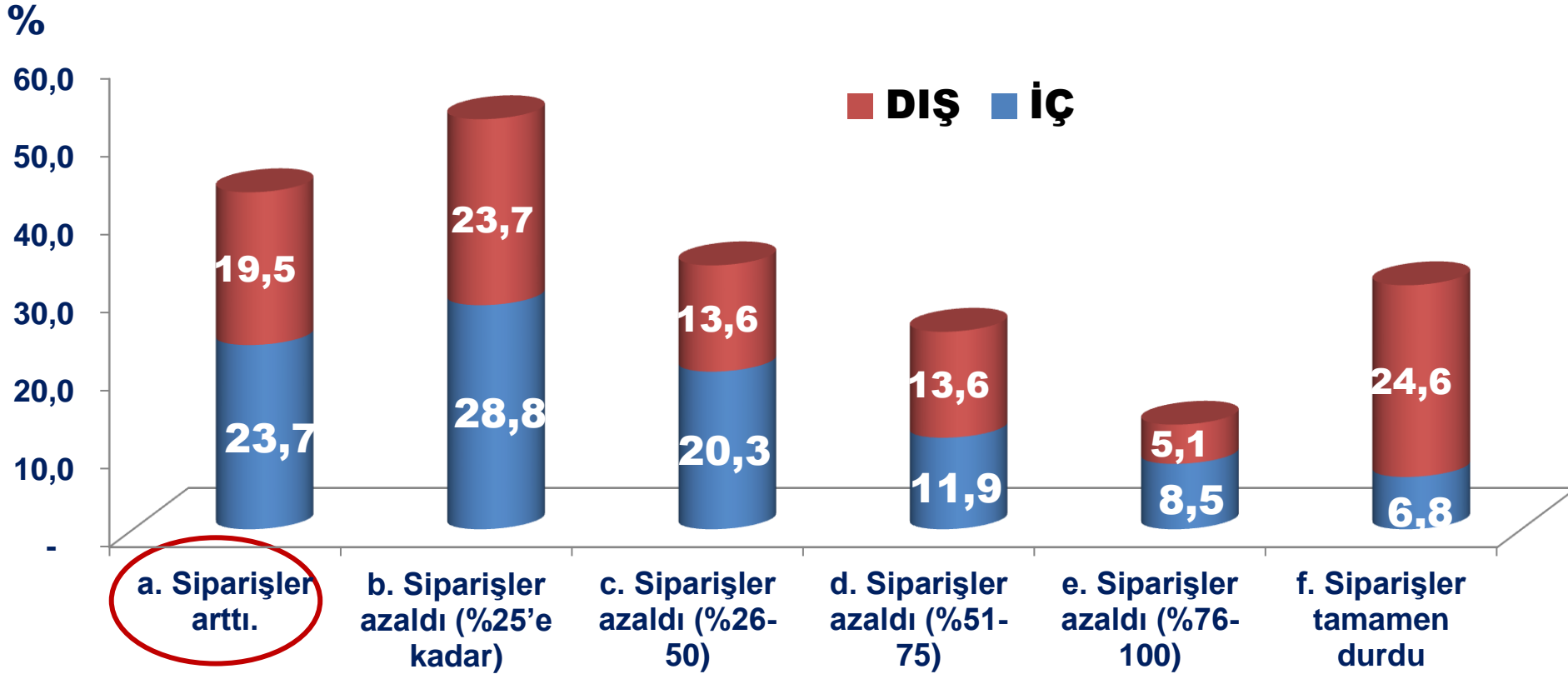
FİRMA BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIM

Ankete katılan 137 firma içinde 10 tanesi büyük firma kategorisinde olup, toplam içindeki payı %7'dir. 137 firmanın %74'ü, 3-125 Milyon TL arasında ciroya sahiptir.

Büyük firmaların 7 tanesinin iç ve dış siparişlerinde artış olurken, üretimleri de aynen devam etmiştir. Yarısı kısa çalışmaya başvurup, stoklarını da %50'ye kadar artırdığını bildirmiştir.

KOBİ'LERDE İÇ VE DIŞ PAZARDA SİPARİŞLER NASIL GERÇEKLEŞTİ?

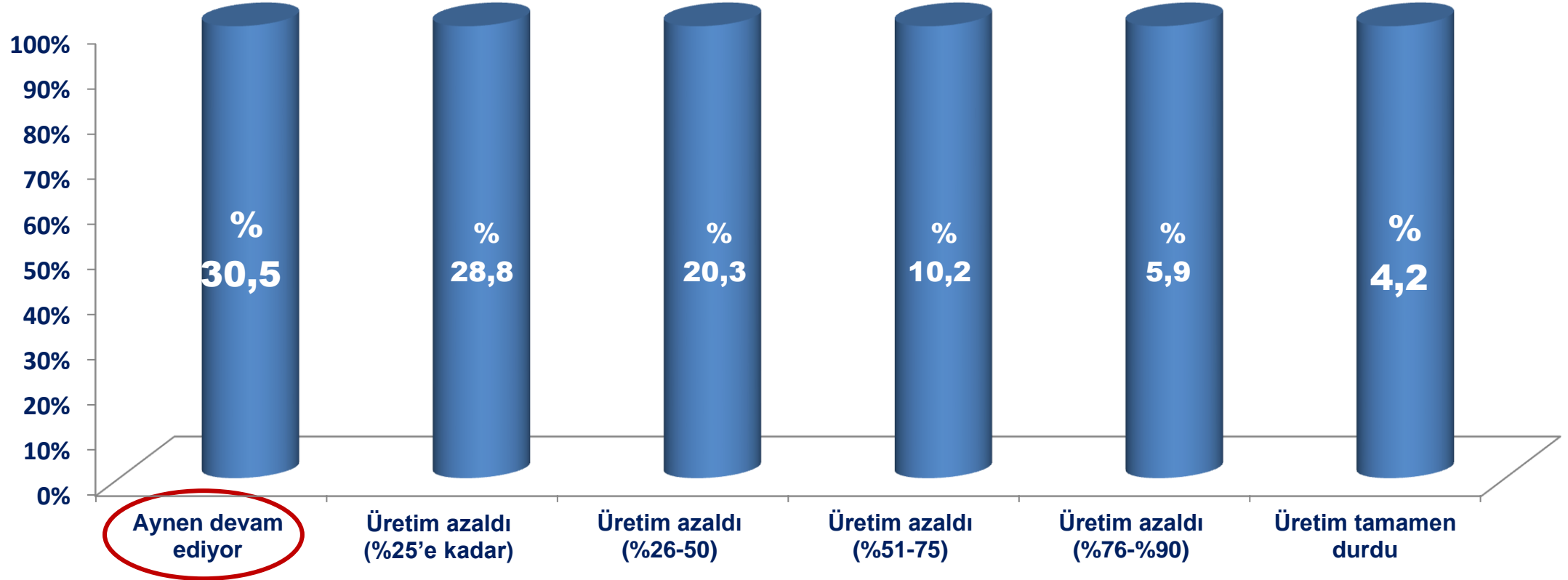
KOBİ'ler özelinde değerlendirme yapıldığında; %70'inin iç siparişlerinde, %56'sının dış siparişlerinde azalma olduğu görülmektedir.

Dikkat çeken husus, **KOBİ'lerin %25'inin dış siparişleri durma** noktasına gelmiştir.

KOBİ'lerin sonuçları tüm firma sonuçları ile kıyaslandığında; **iç siparişlerde daha fazla kayıp** yaşamışlardır.

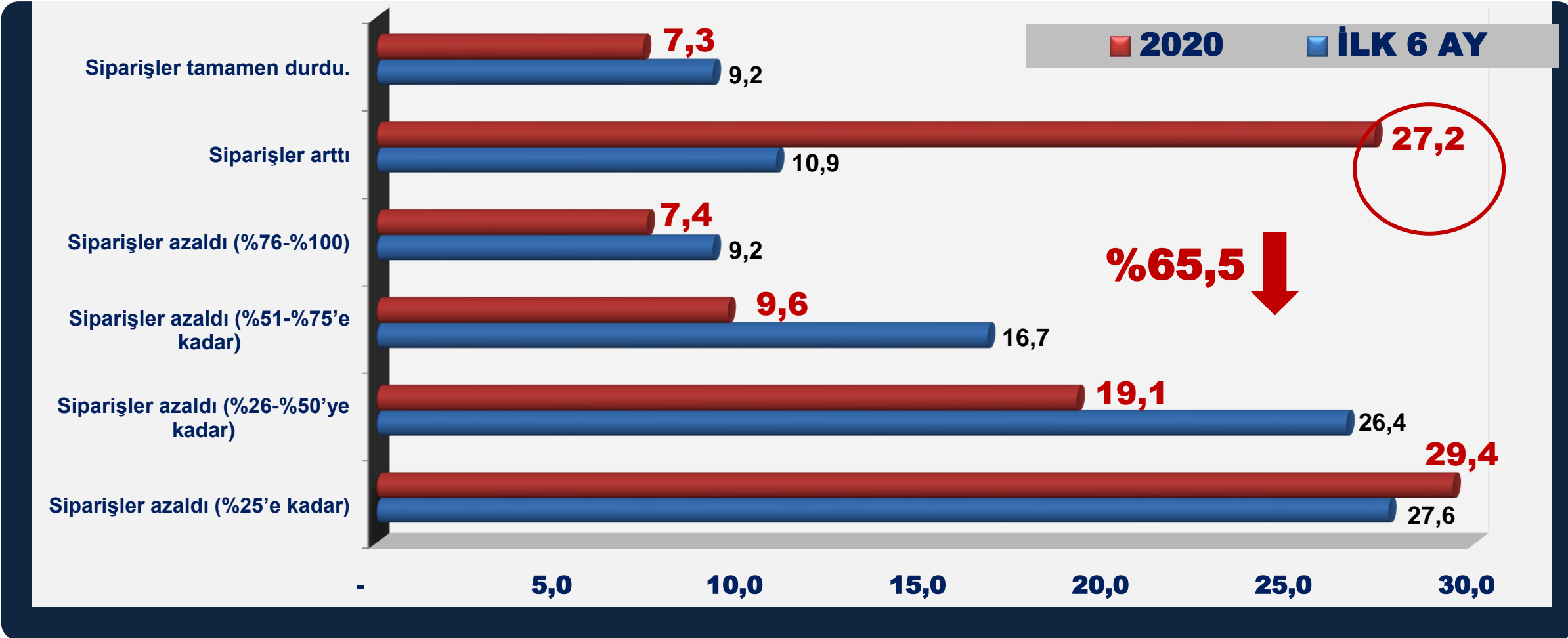
KOBİ'lerin **yarısı, iç siparişlerinde, %37'si dış siparişlerinde %50'ye kadar azalma** yaşamıştır.

KOBİ'LERDE ÜRETİM NASIL GERÇEKLEŞTİ?

KOBİ'lerin %65'inin üretimleri farklı oranlarda azalırken, üçte birinin üretimlerinin aynen devam ediyor olması önemlidir. Üretim düşüşü, siparişlerde olduğu gibi daha düşük oranlı olan «%25'e kadar azalan» grupta yoğunlaşmıştır.

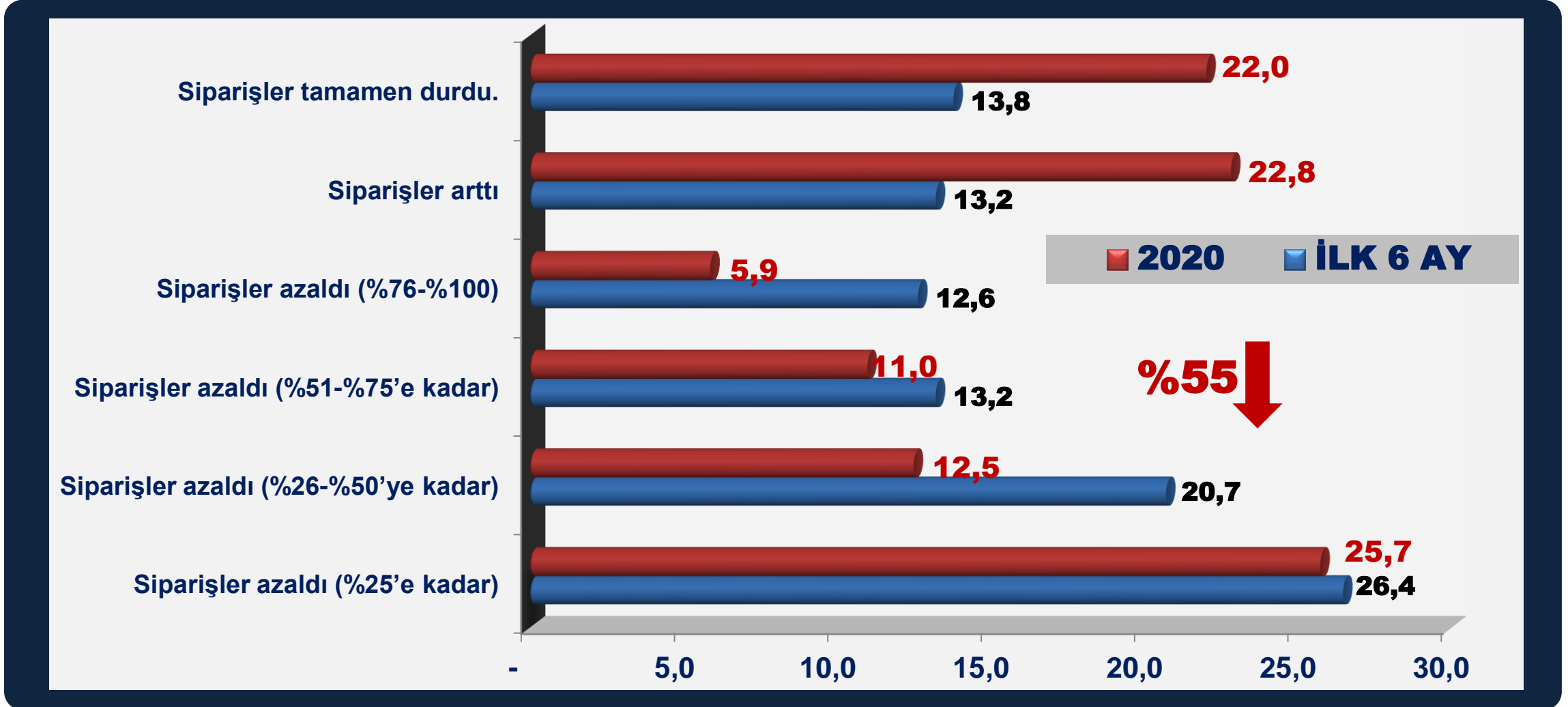
TÜM FİRMALAR İÇİN İÇ PAZARDA SİPARİŞ GERÇEKLEŞMESİ

İlk 6 ay ile kıyaslama yapıldığında çok net olarak tüm verilerde net bir toparlanma olduğu gözlenmektedir. Ancak, değerlendirme yapılırken yılın genelinde; üyelerimizin %65,5'inin iç siparişlerinde farklı oranlarda azalma, %48,5'inin de «%50'ye kadar azalma» gerçekleşen grupta yer alması krizin boyutunu göstermesi açısından kayda değer bir durumdur.

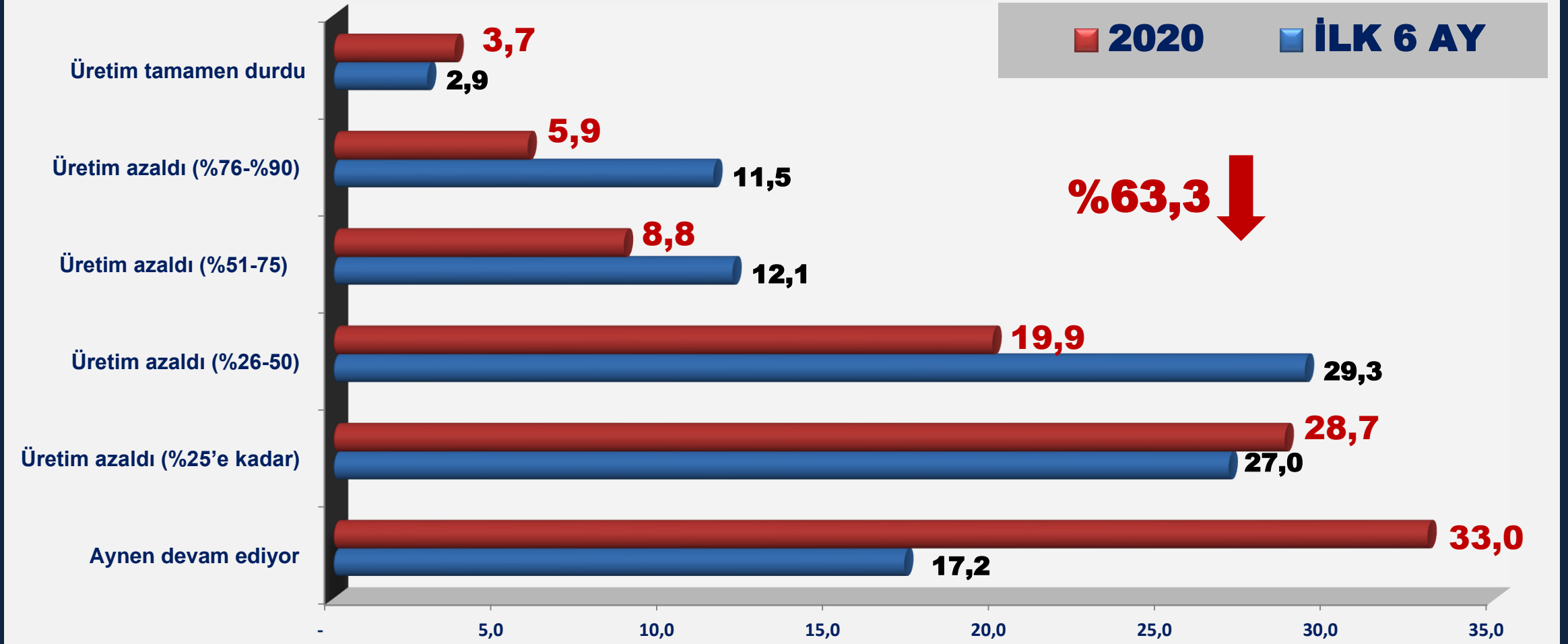
Diğer yandan, üyelerimizin %27,2'sinin içerde siparişleri artmış, %7,3'ünün tamamen durmuştur.

TÜM FİRMALAR İÇİN DİŐ PAZARDA SİPARİŞ GERÇEKLEŞMESİ

İç siparişler için geçerli olan genel yorum, dış siparişler için de geçerli olmakla birlikte, farklı olan durum siparişlerin tamamen durmasında gerçekleşmiştir. Üyelerimizin %22'sinin dış siparişleri tamamen dururken, %23'ünün artmıştır. Genel olarak siparişlerinde «%50'nin altında» azalma yaşayan üyelerimizin oranı %38'dir.

ÜRETİM GERÇEKLEŞMESİ

Üyelerimizin **üçte birinin üretimleri aynen devam ederken, diğer üçte birinin üretimleri %25'e kadar azalmıştır.** Üretimleri tamamen duran üyelerimizin oranı oldukça sınırlı kalmıştır.

Genel olarak bakıldığında; **firmalarımızın %63,3'ü üretimlerinde farklı oranlarda azalma yaşamıştır.** Bu oran, Nisan'da %83, ilk 6 ayda %80 idi.

SEKTÖREL ANALİZ: ÇEŞİTLİ İMALAT SANAYİ

Ankete katılan firmaların **%17**'sini oluşturan sektördeki firmaların;

70'inin üretimi azaldı.

Firmaların **%9**'unun üretimleri durdu.

%70'inin iç pazarda, **%57**'sinin dış pazarda siparişleri azaldı

%26'sının iç pazarda,
%13'ünün de dış pazarda siparişleri arttı

Firmaların **%39**'u 2021'de ofisten,
%9'u evden çalışacak.
%52'si uzaktan çalışmaya kısmen yanıtını verdi.

%52'si kısa çalışmadan yararlandı.

%13'ü kayıplarını telafi edecek düzeyde yeni sipariş aldı.
%43,5'u kısmen telafi etti/telafi edemedi.

SEKTÖREL ANALİZ: TEKSTİL VE DERİ SANAYİ

Ankete katılan firmaların **%13**'ünü oluşturan sektördeki firmaların;

%28'inin iç siparişleri, **%5,5**'unun dış siparişi, **%11**'inin üretimleri tamamen durdu.

%61'inin üretimleri **%50**'nin altında azaldı.

%17'sinin üretimleri aynen devam etti.

Firmaların sadece **%11**'i uzaktan çalışma uygulayacak.

Firmaların **yarısının** iç siparişleri, **%50**'ye kadar azaldı.

İç siparişi artan firma bulunmamaktadır.
Firmaların **%11**'inin dış siparişleri arttı.

%78'i kısa çalışmadan yararlandı.

%67'si kayıplarını telafi edecek düzeyde yeni sipariş almadı.

SEKTÖREL ANALİZ: DEMİR-ÇELİK, METAL VE DÖKÜM SANAYİ

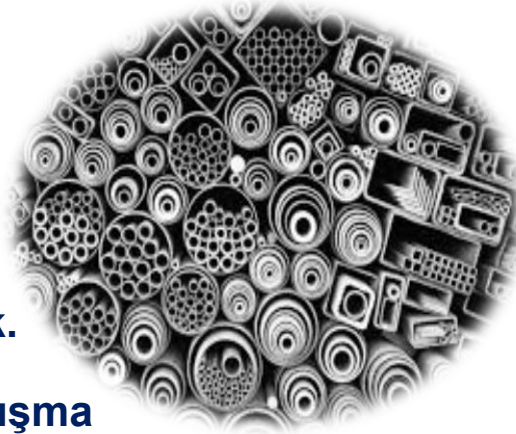
Ankete katılan firmaların **%12**'sini oluşturan sektörde firmaların;

%81'inin iç siparişleri, **%56**'sının dış pazarda siparişleri azaldı

%75'inin üretimi azaldı.

%25'inin üretimleri aynen devam etti. Üretimi duran yok.

Firmaların **%13**'ü uzaktan çalışma yapabilecek.

%19'unun iç pazarda, **%25**'inin dış pazarda siparişlerinde artış yaşandı.

İç pazarda siparişi duran olmazken, **%19**'unun dış pazarda siparişleri tamamen durdu.

%50'si kısa çalışmadan yararlandı.

%19'u kayıplarını telafi edecek düzeyde yeni sipariş aldı.

%44'ü hayır derken, **%38**'i kısmen yanıtını verdi.

SEKTÖREL ANALİZ: GIDA SANAYİ

Ankete katılan firmaların **%11**'ini oluşturan sektörde firmaların;

%60'ının hem iç hem de dış siparişleri azaldı

%53'ünün üretimi azaldı.

%47'sinin üretimleri aynen devam etti. Üretimi duran yok.

Firmaların **%60**'ı uzaktan çalışma yapmayacağını belirtti.

%40'ı kısa çalışmadan yararlandı.

%60'ı kayıplarını telafi edecek düzeyde yeni sipariş almadı.

%40'ı kısmen derken, EVET diyen yok.

%33'ünün iç pazarda, **%27**'sinin dış pazarda siparişlerinde artış yaşandı.

%6,7'sinin iç pazarda **%13**'ünün dış pazarda siparişleri tamamen durdu.

YILIN TAMAMINDA STOKLARINIZ NASIL ETKİLENDİ?

Arttı (%50'ye kadar)
%24,3

Arttı (%50'den fazla)
%2,2

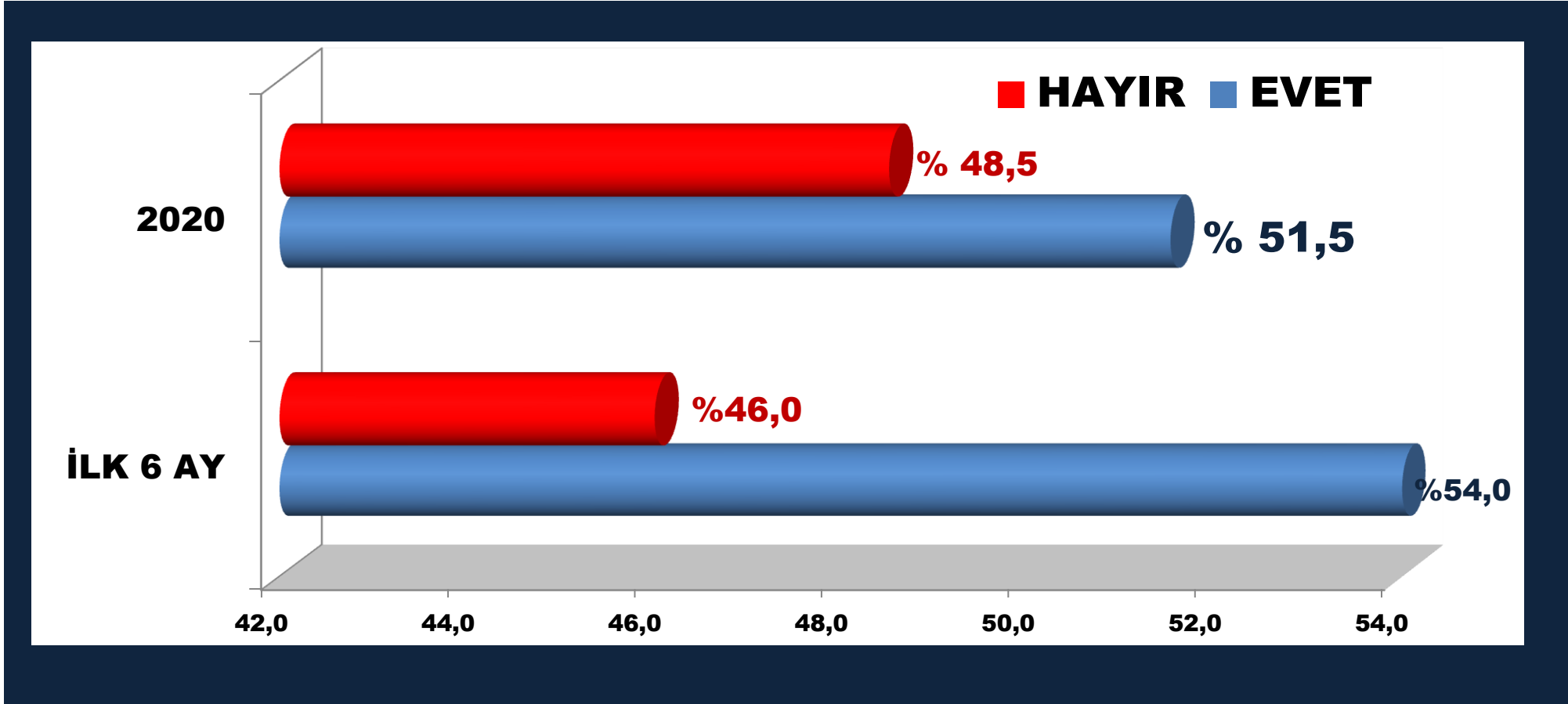
Değişmedi
%45,6

Azaldı (%50'den fazla)
%8,1

Azaldı (%50'ye kadar)
%19,9

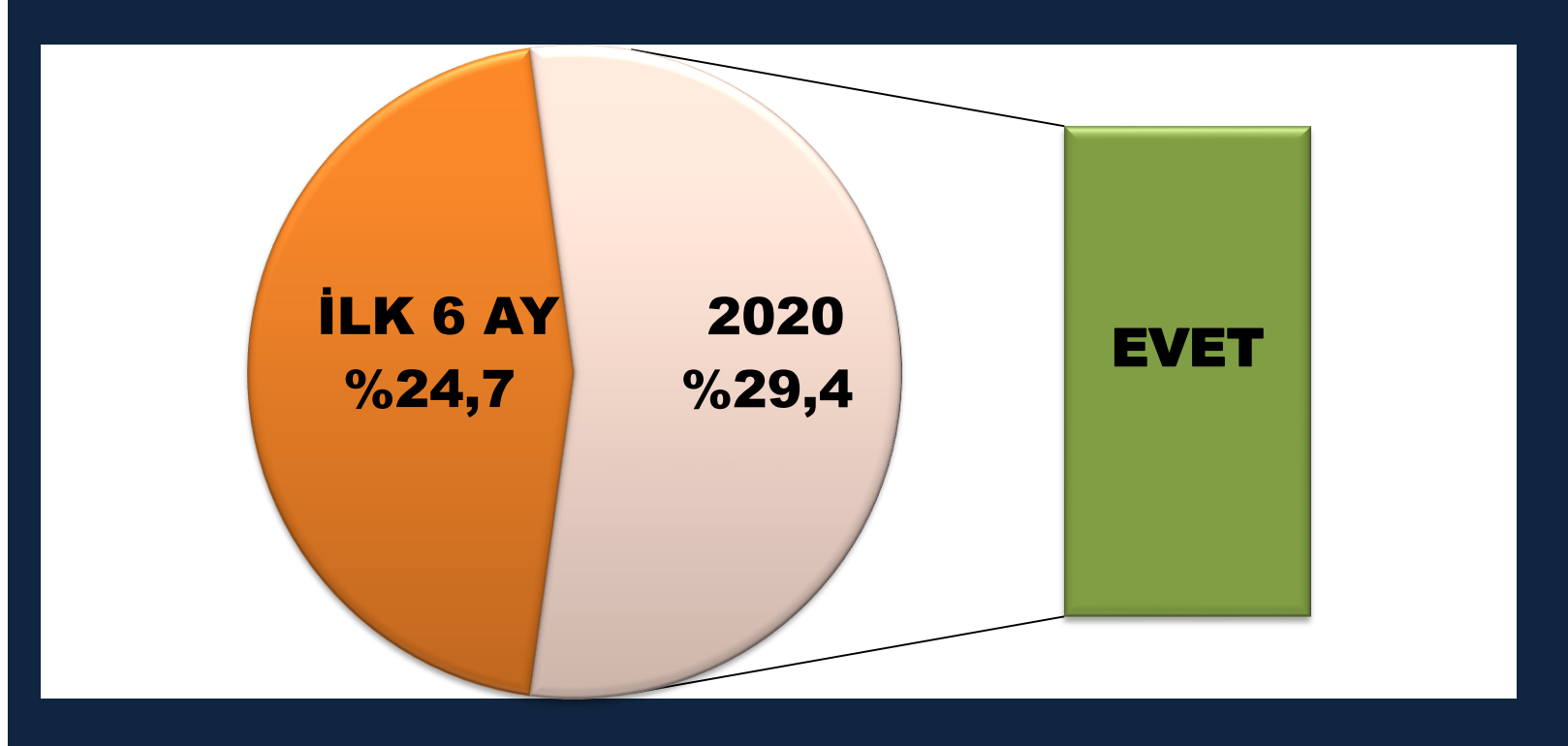
Üyelerimizin %28'i, stoklarında artış bildirirken, %26,5'i azalış bildirdi. %46'sı ise değişmediğini belirtti.

KISA ÇALIŞMA ÖDENEĞİNDEN FAYDALANDINIZ MI?

Kısa çalışmadan yararlanan üyelerimizin oranı %51,5 ile, ilk 6 aylık dönemin gerisinde kalmıştır. Salgın sürecinin uzaması ve kısa çalışma ödeneğine başvurma ile ilgili iyileştirmelerin yapılmış olması oranı %50 bandında tutmaya devam etmektedir.

2020 YILINDA SÜREÇLERİN DİJİTALLEŞMESİ YÖNÜNDE BİR GİRİŞİMİNİZ/YATIRIMINIZ OLDU MU?

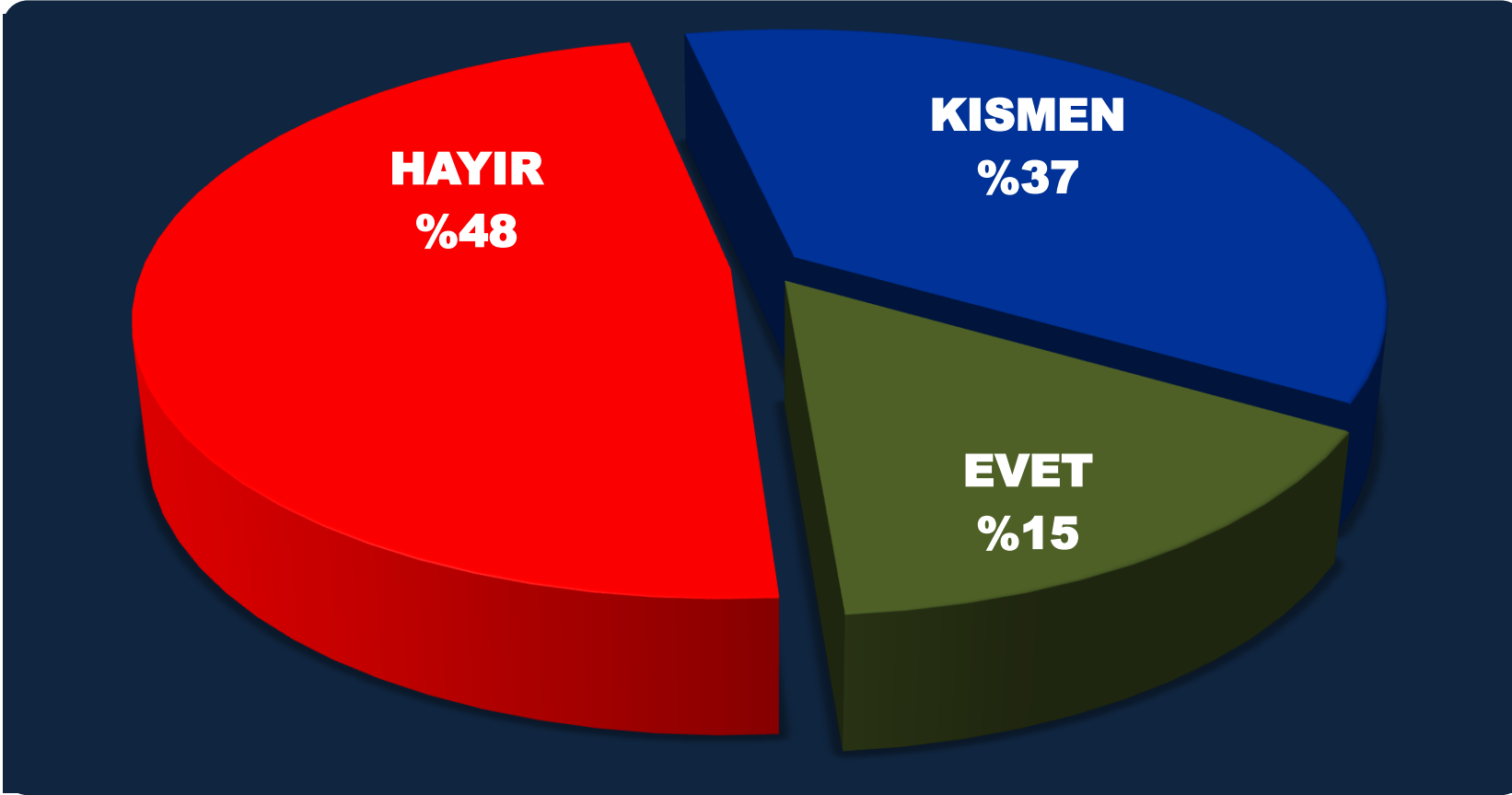

Üyelerimizin dijitalleşme yönündeki yatırımları, dijitalleşmeye geçişleri, her değerlendirmemizde artış olarak karşımıza çıkmaktadır. Pandemi ile zorunlu bir ihtiyaca dönüşen dijitalleşme yönünde yatırım, girişim bildiren **üyelerimizin oranı %29,4'e yükseldi**. Yeterli olmamakla birlikte her 3 üyeden biri, süreçlerini dijitalleştirmeye devam etmektedir.

HANGİ KREDİ TÜRÜNDEN FAYDALANDINIZ?

	ADET	ORAN
Hiçbiri	41	%29,9
Özel Banka Kredisi	19	%13,9
Özel Banka Kredisi, Kamu Banka Kredisi (Kosgeb, Eximbank dahil)	18	%13,1
Kamu Banka Kredisi (Kosgeb, Eximbank dahil)	18	%13,1
Özel Banka Kredisi, Kredi Garanti Fonu	15	%10,9
Kredi Garanti Fonu	9	%6,6
Kamu Banka Kredisi (Kosgeb, Eximbank dahil), Kredi Garanti Fonu	8	%5,8
Hepsi	3	%2,2
Kamu Banka Kredisi (Kosgeb, Eximbank dahil), TOBB Nefes Kredisi	2	%1,5
Kredi Garanti Fonu, TOBB Nefes Kredisi	2	%1,5
TOBB Nefes Kredisi	2	%1,5

KAYIPLARINIZI TELAFİ EDECEK DÜZEYDE YENİ SİPARİŞ ALMAYA BAŞLADINIZ MI?

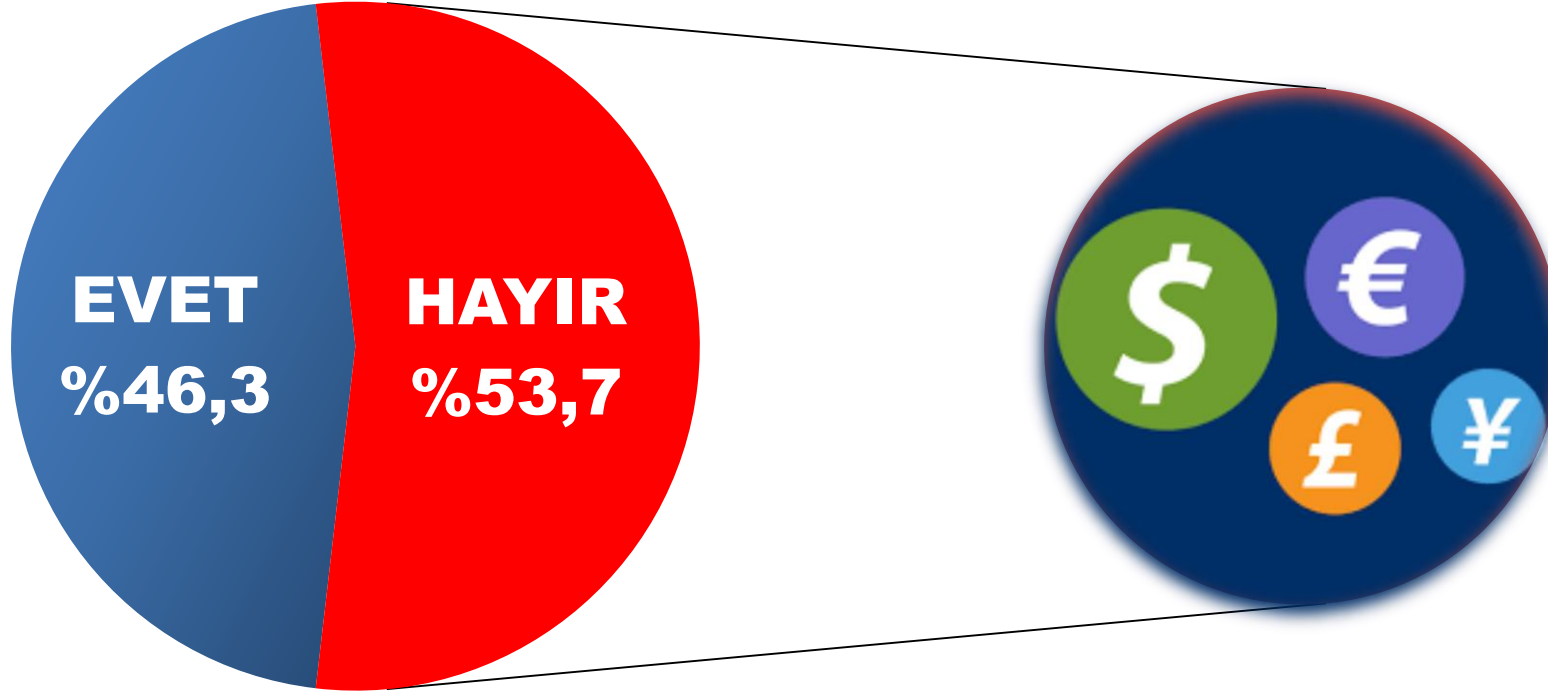
İLK 6 AYDA

EVET	%18,4
HAYIR	%37,9
KISMEN	%43,7

İç ve dış siparişleri ortalama %60'larda azalan üyelerimizin %48'i, kayıplarını telafi edemediğini, sadece %15'i kayıplarını telafi edebilecek düzeyde yeni siparişler aldığını belirtmiştir.

İlk 6 aya göre kısmen cevabındaki yoğunluğun azalmasını, belirsizlik azaldıkça Hayır'a kaymış, telafi etme umutları azalmıştır.

DÖVİZ BORCUNUZ VAR MIDIR?

Ocak ayının başında yapmış olduğumuz Ekonomik Değerlendirme Anketi'nde döviz borcu olduğunu belirten üyelerimizin oranı %46 iken, **6 ay içinde oran %49,4'e yükselmiş ve yılın tamamında yeniden %46'lara geri çekilmiştir.** Pandemi öncesinde de sonrasında da **her iki üyemizden birinin döviz borcu** vardır. Böylesine riskli bir dönemde bu borcun ödenebilir olması, firmalarımız açısından önemlidir.

İŞLERİNİZİN OLUMLU GELİŞMESİNİN ÖNÜNDEKİ EN ÖNCELİKLİ ENGEL HANGİSİ OLMUŞTUR?

Yetersiz iç talep, Döviz kurlarındaki dalgalanma	%8,03
Nakit akışındaki bozulma, Yetersiz iç talep	%7,30
Hammadde teminindeki sıkıntı, Döviz kurlarındaki dalgalanma	%5,11
Nakit akışındaki bozulma, Döviz kurlarındaki dalgalanma	%5,11
Yetersiz iç talep, Yetersiz dış talep	%5,11
Karantina sebebiyle işgücü kaybı, Döviz kurlarındaki dalgalanma	%4,38
Nakit akışındaki bozulma, Yetersiz dış talep	%4,38
Faiz oranındaki dalgalanma, Döviz kurlarındaki dalgalanma	%4,38
Döviz kurlarındaki dalgalanma	%4,38

Pandemi öncesinde de ilk sırada yer alan **yetersiz iç talep sorunu, döviz kurlarındaki dalgalanma ile birlikte yine ilk sıradadır. Nakit akışındaki bozulma ve hammadde teminindeki sıkıntı** diğer ana konular olarak görülmektedir.

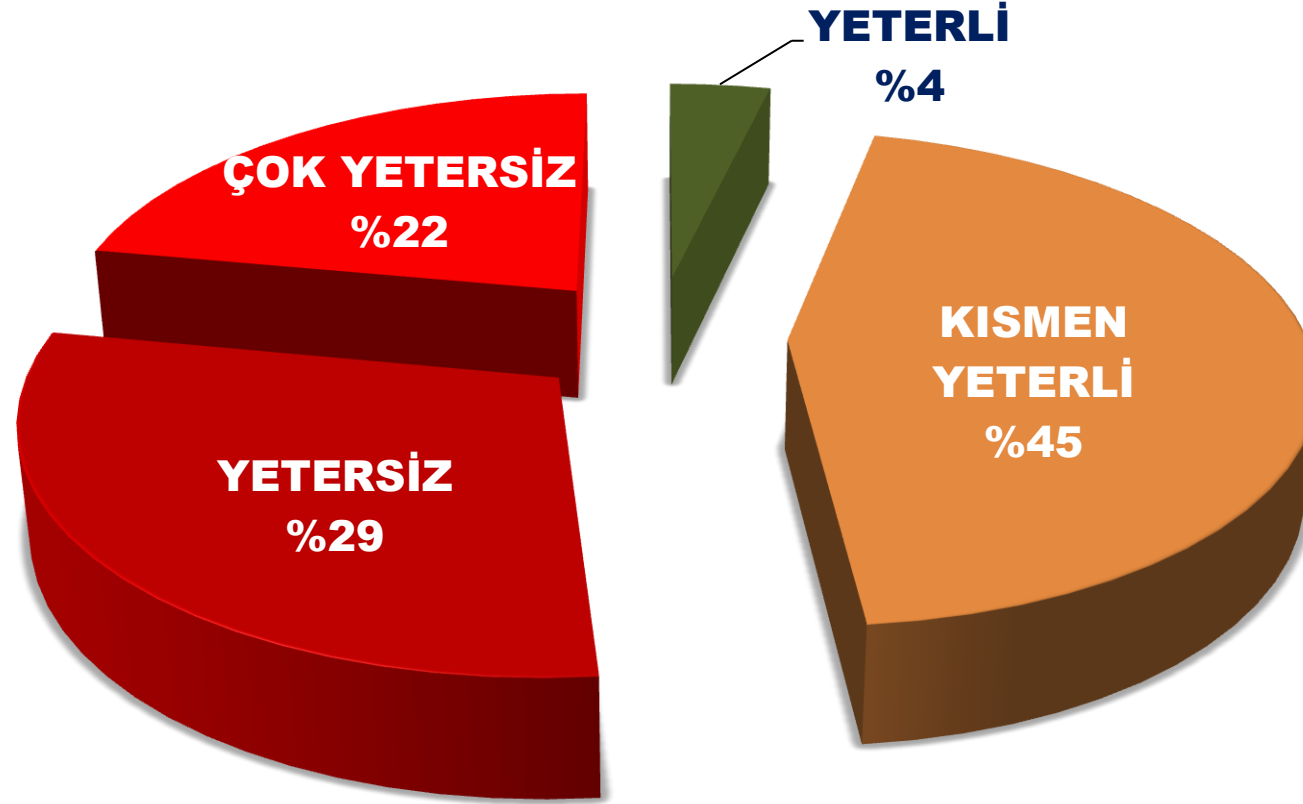
2021 YILINDA EN ÖNCELİKLİ STRATEJİNİZ NE OLACAK?

Yeni dış pazarlara yönelme, İç pazar satışlarını artırmak için yeni stratejiler geliştirme	%15,3
Maliyetleri düşürme, Minimum stokla çalışma	%13,1
Maliyetleri düşürme, Yeni dış pazarlara yönelme	%11,7
Maliyetleri düşürme	%8,0
Maliyetleri düşürme, İç pazar satışlarını artırmak için yeni stratejiler geliştirme	%6,6
Küçülmeyi önleme, İç pazar satışlarını artırmak için yeni stratejiler geliştirme	%4,4
Maliyetleri düşürme, Küçülmeyi önleme	%3,6
Minimum stokla çalışma	%3,6
İç pazar satışlarını artırmak için yeni stratejiler geliştirme, Dijitalleşme için altyapı çalışmaları	% 3,6

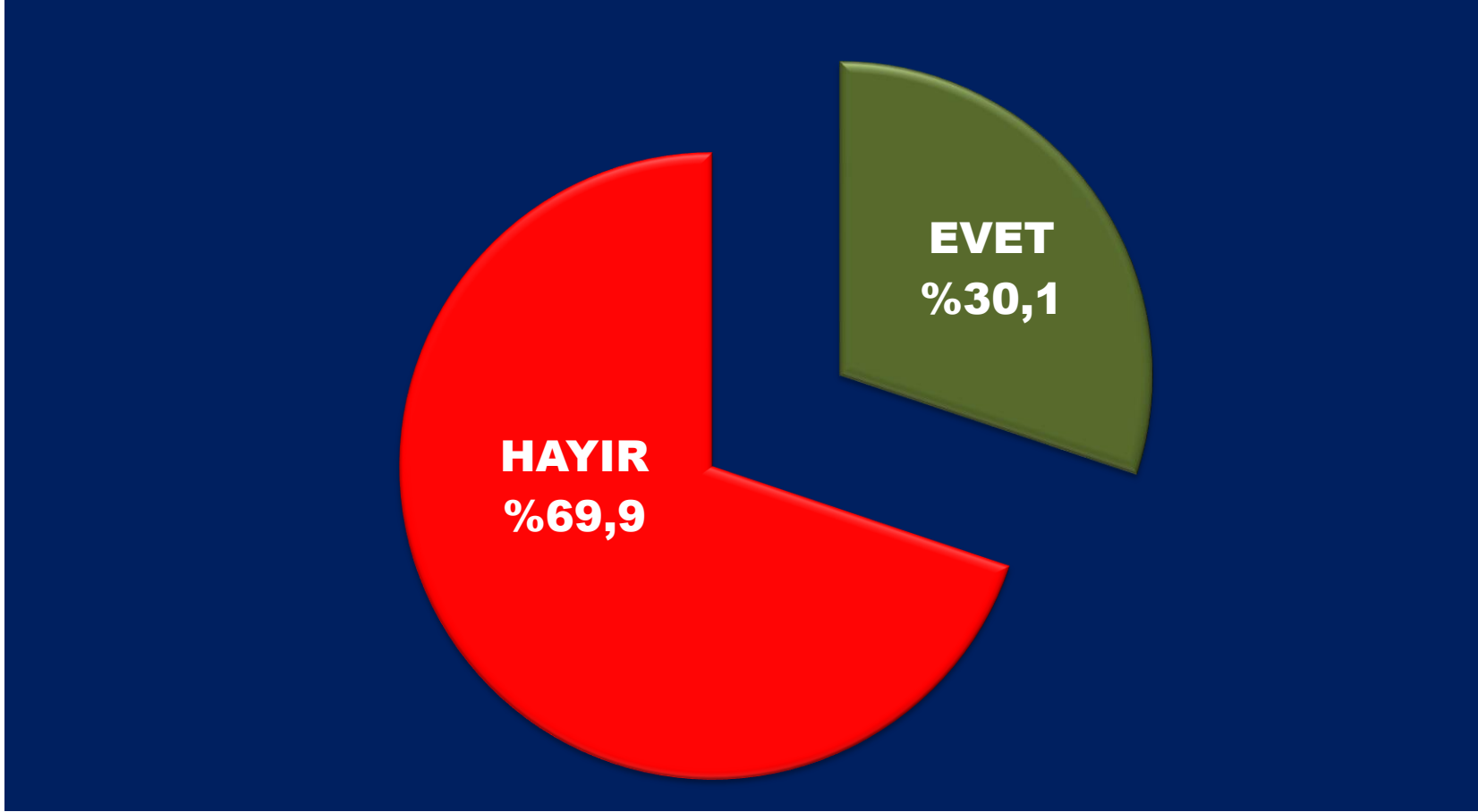
İç ve dış siparişlerde yaşanan düşüşler, üyelerimizin öncelikli stratejilerine ilk sıralarda; yeni pazarlar bulma, içeride yeni stratejiler ve maliyetleri azaltma şeklinde yansımıştır. Başarılı olup olmamaları; atacakları adımlarla birlikte, salgının seyri ve ekonomik görünümle de doğrudan ilişkili olacaktır.

SALGIN DÖNEMİ BOYUNCA HÜKÜMETİN SAĞLADIĞI DESTEKLERİ NASIL DEĞERLENDİRİYORSUNUZ?

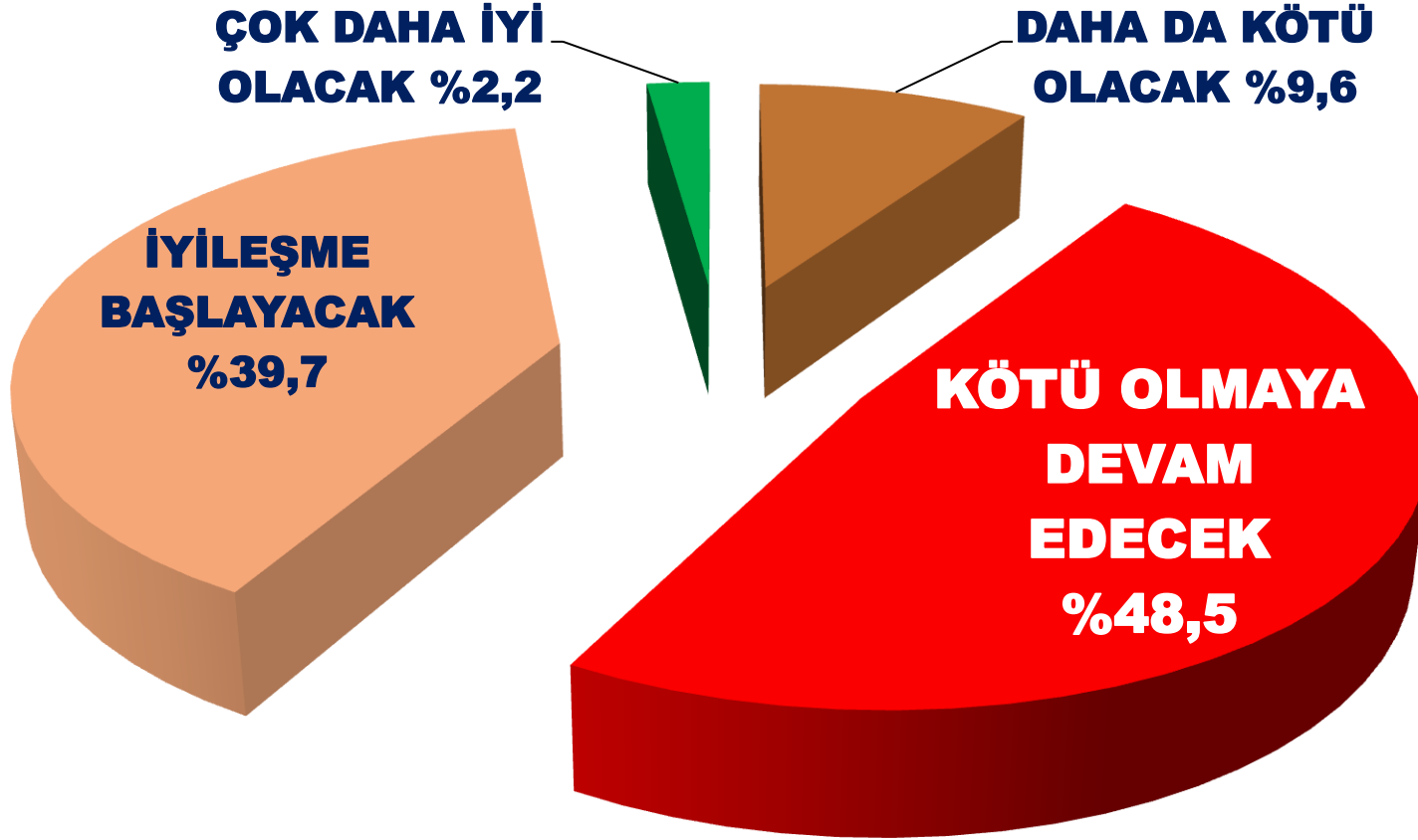
Her iki üyeden biri Hükümetin sağladığı destekleri yetersiz bulmakta, sadece %4'ü yeterli olarak görmektedir. Üyelerimizin %45'i destekler için kısmen yeterli yanıtını vermiştir. Açık uçlu sorularda da destek talepleri oldukça fazla.

2021 İLK YARISINDA VARSA YATIRIM PLANLARINIZI HAYATA GEÇİRECEK MİSİNİZ?

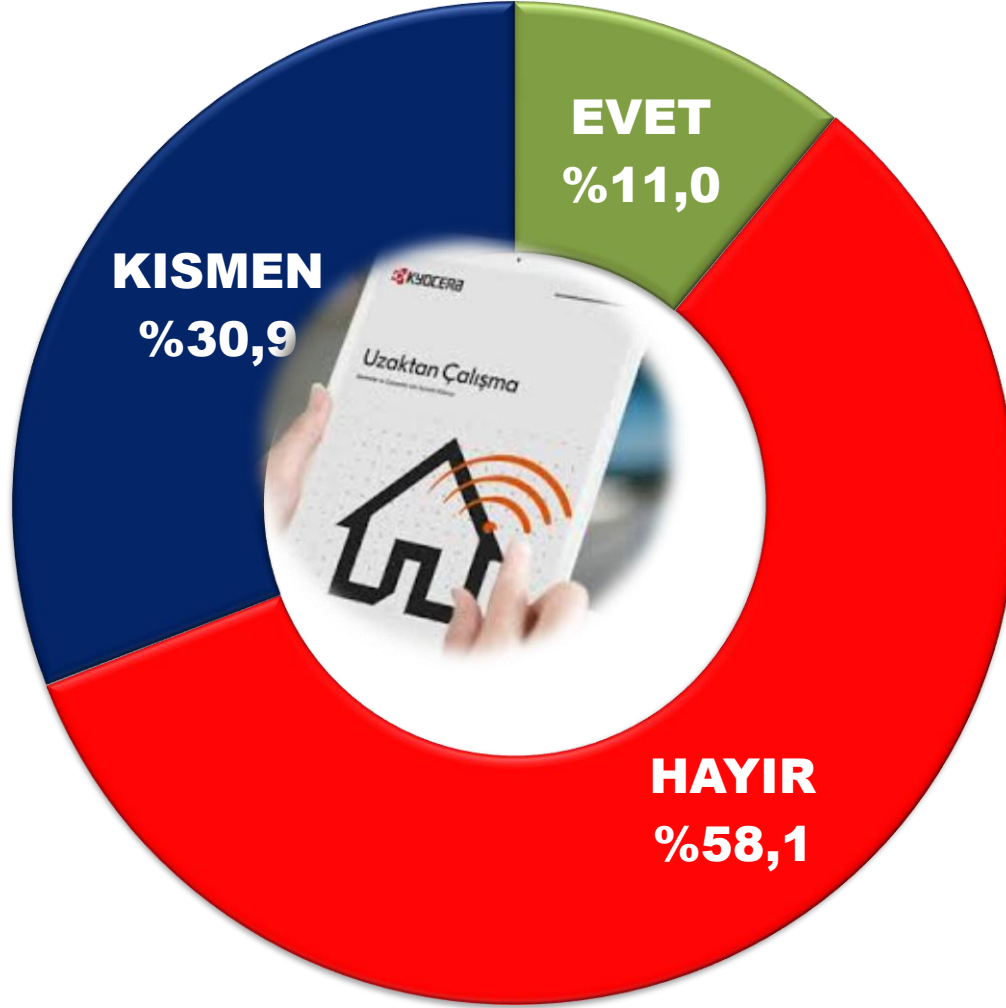
Üyelerin %70'i, 2021 yılında yatırım planlarını hayata geçirmeyeceği konusunda tavırlarını net olarak koymuşlardır.

2021 YILI İLK YARISINDA EKONOMİNİN KOŞULLARINA İLİŞKİN BEKLENTİLER

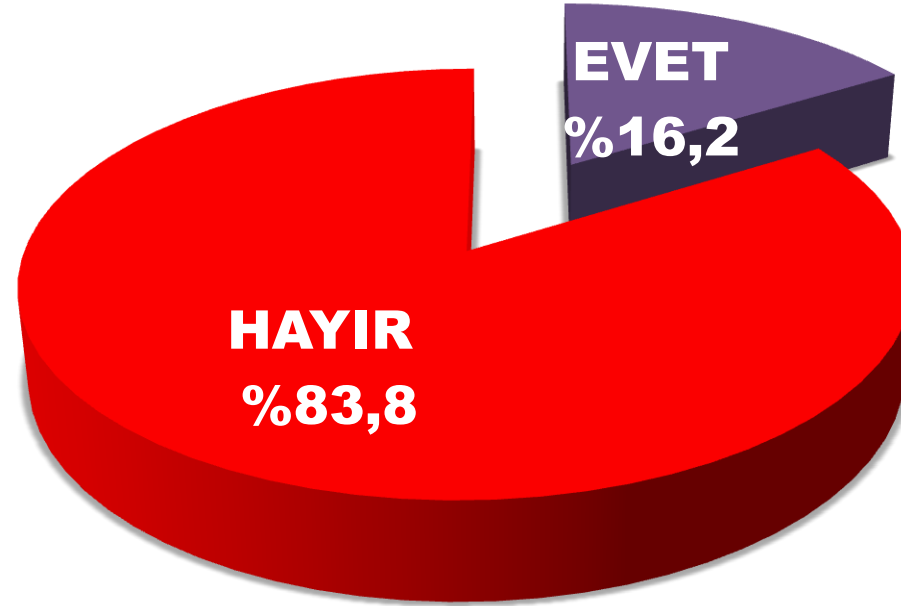
Aşı ve satışlarda başlayan hareketliliğe rağmen, yılın ilk yarısına ilişkin beklentilerde, iyileşme başlayacak diyenlerin oranının, bir önceki ankete göre yaklaşık 6 puan azalması, **%48,5 ile kötümser tarafta yoğunlaşma, üyelerin karamsar bakışını ortaya koymaktadır.**

2021 İLK YARISINDA UZAKTAN ÇALIŞMA SİSTEMİNİ UYGULAYACAK MISINIZ?

Uzaktan çalışma sistemini, üyelerimizin; %11'i planlamasına alırken, %58'i kesin olarak düşünmediğini, %31'i ise sistemi kısmen uygulayacağını belirtmiştir.

YENİ BİR ÜRÜN ÜRETİMİNE GEÇTİNİZ Mİ?

Beklenmedik bir kriz ve beklenmedik ihtiyaçlar karşısında esnek olan girişimci **firmalarımızın** %16,2'si bu dönemde yeni bir ürün üretme kabiliyetini göstermiştir.

HÜKÜMETTEN 3 BEKLENTİ

EBSO'DAN 3 BEKLENTİ

ÖZET SONUÇ

- Analizde ortaya çıkan öncelikli tespit; pandeminin etkisini en fazla gösterdiği ilk 6 aylık sonuçlara göre kıyaslandığında; genel olarak **bir iyileşmenin net olarak görüldüğü, keskin azalışların etkisini kaybettiği** ancak, **toparlanmanın kısmi seviyede kaldığı şeklindedir.**
- Örneğin; iç siparişlerinde azalma bildiren üyelerin oranı %80'lerden **%66'lara**, dış siparişlerde %73'lerden **%56'lara** gerilemiştir.
- Her üç üyeden biri üretimlerinin aynen devam ettiğini, her dört üyeden biri de üretimlerinde %25'e kadar azalma gerçekleştiğini** belirtmiştir.
- Tüm firma sonuçları ile kıyaslanan **KOBİ'lerin; iç siparişlerinde daha çok kayıp yaşadığı, %25'inde de dış siparişlerinin durma noktasına geldiği** görülmüştür. Yani, KOBİ'ler içerde ve dışarda diğer firmalara göre daha çok kayıpla karşı karşıya kalmıştır.
- Her 3 üyemizden birinin**, talebin azaldığı, nakit akışının durduğu bir süreçte **kredi kullanmaması, açık uçlu verilen yanıtlara da dayanarak bunun bir tercihten çok kullanamaması** olarak değerlendirilebilir. Finansman temini üyelerin 2020 yılında en çok sıkıntı çektiği 3 konu arasında yer almıştır.
- Üyelerin özellikle **Hükümetten, finansman ve ihracatta destek talebinde bulunması**, mevcut desteklerin uzun vadede yeterli olmadığını da göstermektedir ki, ilgi soruda da üyelerin yarısı desteklerin yetersiz kaldığını oranlamıştır.

ÖZET SONUÇ

Her iki üyemizden birinin;

- **Üretim** ile birlikte **iç ve dış siparişlerinde** farklı oranlarda azalma yaşadığı,
- **Döviz borcu** olduğu,
- **Kayıplarını telafi** edemediği,
- **Kısa çalışmadan** faydalandığı,
- **Destekleri yetersiz** gördüğü,
- Gelecek ilk 6 aya **daha kötümser baktığı** ve
- **Ofisten çalışmaya devam** edeceği yönünde bir sonuç ile karşı karşıyayız.

Bu da bize, pandeminin ekonomide açtığı yarayı göstermesi açısından önemli bir analizdir.

ÖZET SONUÇ

- Planlama dahilinde olmayan, hazırlıksız yakalanan bir kriz sürecinde **büyük firmalar kısmen yaralarını sarmış olsa da,**

İç Pazar siparişlerinde;

- Cirosu 3 milyon TL'den az olan** üyelerimizin %89'unda, (Anketin genelinde %66)
- Cirosu 3-25 Milyon TL** arasında üyelerimizin %73'ünde azalma yaşanmıştır. (Anketin genelinde %56)
- 2021 yılında gerek ekonomik, gerekse pandemi kaynaklı sorunların ağırlaşması durumunda böyle bir kayıpla küçük ölçekli üyelerimizin faaliyetlerini sağlıklı sürdürmesi noktasında endişe duyulmalıdır.

Dış Pazar siparişlerinde;

- Cirosu 3 milyon TL'den az olan** üyelerimizin %38'inde,
- Cirosu 3-25 Milyon TL** arasında üyelerimizin %60'ında
- Cirosu 25-125 Milyon TL** arasında üyelerimizin %58'inde azalma gerçekleşmiştir.

SEKTÖREL ÖZET SONUÇLAR

İç siparişleri artan firmalar ağırlıklı olarak;

- Kimya ve kimyasal ürünler, makine sanayi elektrik-elektronik sektöründe yoğunlaşmıştır.
- Tekstil ve deri ürünleri sanayi hiç artış bildirmemiştir.

Dış siparişleri artan firmalar;

- Kimya ve kimyasal ürünler, maden-toprak-cam-mermer ile taşıt-otomotiv sektörlerinde yoğunlaşmıştır.
- Makine ve inşaat sektörleri artış bildirmemiştir.

Yılın ilk 6 ayına ilişkin en karamsar sektörler arasında;

- İnşaat, tekstil ve deri, demir-çelik ve döküm ile maden, toprak, mermer sektörleri gelmektedir.

Satış kayıplarını telafi noktasında;

- Kimya ve makine sanayi daha olumlu görünüm sergilerken, tekstil ve deri, elektrik-elektronik ve gıda sektörleri daha olumsuz kalmıştır.

Kısa çalışmadan en çok yararlanan;

- Taşıt ve otomotiv, tekstil ve deri ile makine sanayi. (İstihdamı 11-50 kişi olan grupta yoğunlaşma)

